

Zvládání sucha a výstavba vodních nádrží v kontextu územního plánování

MILENA FOREJTNÍKOVÁ, JANA OŠLEJŠKOVÁ, TOMÁŠ MORÁVEK

Klíčová slova: vodní nádrž – vodohospodářské plánování – územní plánování – sucho – dopady klimatických změn – dotazníkové šetření

SOUHRN

V rámci České republiky existuje dlouhodobá ochrana lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod (LAPV), kterých je v současnosti 65, v blízké budoucnosti je plánována aktualizace. Ochrana těchto území s sebou však nese dopady na sociální a hospodářský vývoj obcí a obyvatelstva i krajiny jako takové. Na základě provedeného průzkumu v okolí několika stávajících nádrží, terénních šetření i dotazníkového průzkumu v obcích dotčených územní rezervou LAPV byla sestavena metodika zaměřená na přípravu podkladů k územnímu plánování a využívání území v těchto lokalitách. Její součástí je rovněž definování zásad, které je třeba dodržovat, aby nedošlo k nenávratnému poškození a znehodnocení území z pohledu účelu jeho ochrany.

ÚVOD

Česká republika leží na rozhraní tří evropských povodí, a proto je nutné velmi dobře hospodařit s veškerou vodou, která k nám přichází ve formě srážek. V posledních dvaceti letech dochází k častějším hydrologickým extrémům: v letech 1997, 2002, 2010 a 2013 naše území zasáhly významné povodně, zatímco v roce 2003, 2014 a zejména v roce 2015 vedlo dlouhodobé sucho k potížím v zásobování obyvatelstva pitnou vodou a i v zemědělství byly hlášeny značné ztráty. V nadcházejících desetiletích je očekáváno další stupňování těchto negativních hydrologických situací [1].

Ke zmírnění dopadů těchto hydrologických výkyvů je nutné přijmout celou řadu opatření, která povedou k vyššímu zadržování vody v krajině. Technickou stránkou řešení se zabývají různé projekty, jejichž výstupy a závěry jsou publikovány na odborných akcích a v odborných časopisech (např. [2]). Z technického hlediska se pak jeví jako nejvhodnější kombinace tzv. „měkkých opatření“ v krajině s výstavbou údolních nádrží s dostatečně velkým zásobním objemem, který umožní zachytit povodňové vody, ochránit osídlení níže po toku a naopak poskytovat vodu pro obyvatele i pro závlahy zemědělských pozemků nalepšováním nízkých průtoků v době sucha.

Výstavba těchto nádrží je časově a finančně náročná, ale také politicky citlivá. Obyvatelé obcí, kterých by se nová výstavba nádrží dotkla, se obávají negativních dopadů na svůj dosavadní život. Benefity, které výstavbou velkých nádrží vznikají, jsou přínosem pro celou společnost, ale nejvíce se projevují v lokalitách značně vzdálených, zatímco místní lidé vnímají zejména negativa spojená s výstavbou. Působení těchto společenských jevů můžeme pak pozorovat např. při projednávání výstavby nádrže Nové Heřmínovy, které intenzivně probíhá od povodní v roce 1997 [3].

V současné době řešený projekt Analýza a hodnocení sociálně-ekonomických dopadů na rozvoj společnosti v územích chráněných pro akumulaci povrchových

vod má přispět, vedle projektů zaměřených na technické řešení, k snadnějšímu pochopení společenských problémů vznikajících v souvislosti s ochranou a výstavbou ve výhledových lokalitách akumulace povrchových vod.

Seznam takto chráněných lokalit (vizualizovány jsou na obr. 1), které by byly z geologického i hydrologického hlediska vhodné pro výstavbu, je jmenovitě uveden v Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základních zásad využití těchto území (dále jen Generel) [4], připraveném ve spolupráci MZe a MŽP v roce 2011. K 22. prosinci 2015 má být tento materiál aktualizován, jak je uvedeno přímo v jeho vstupní části. Lokality zahrnuté v současné době do Generelu jsou výběrem z více než 400 studijně zpracovaných míst na tocích v celé České republice, kde přírodní podmínky umožňují vytvoření akumulací povrchové vody [5].

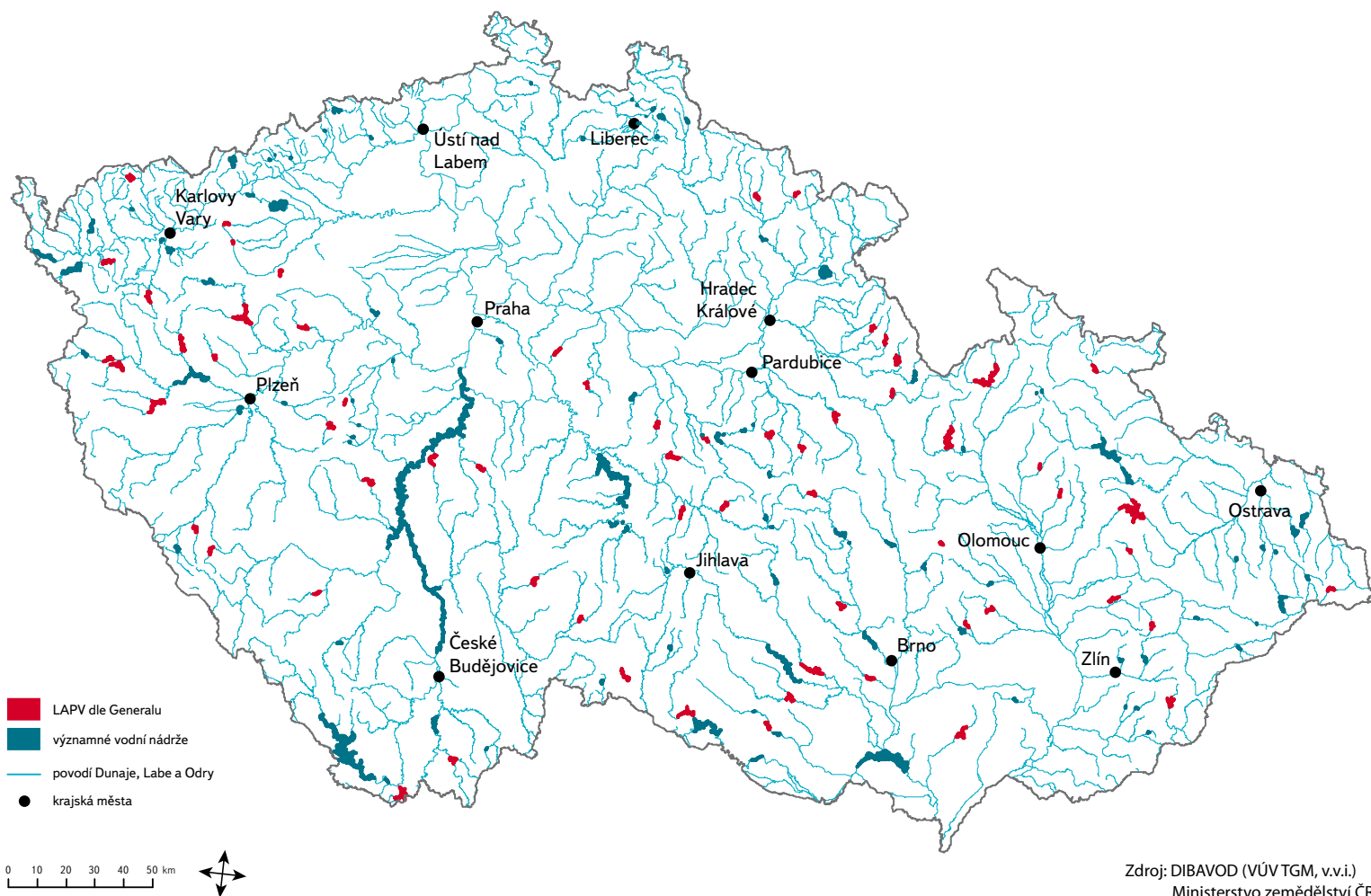
Jeden z kroků k aktualizaci Generelu podpořila v letošním roce i vláda České republiky formou Usnesení k přípravě realizace opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody ze dne 29. července 2015 [6].

PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VOD A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ VE VZTAHU K LAPV

Ochrana lokalit chráněných pro akumulaci povrchových vod (LAPV) je dlouhodobá, již od 60. let 20. století [5], a výhledově bude trvat několik dalších desetiletí, než dojde ke skutečné výstavbě nebo k případnému vyřazení některé lokality z tohoto seznamu. Z tohoto pohledu nejsou LAPV předmětem vodního plánování probíhajícího v současné době v intencích Rámcové směrnice pro vodní politiku [7], ale určitým výhledem pro budoucí využití území. V případě údolních nádrží není rozhodování jen v rukou Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí, velkou roli mají i nástroje územního plánování, a tím Ministerstvo pro místní rozvoj.

Dlouhodobá územní ochrana lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod je zakotvena i v dokumentech územního plánování. Na základě dokumentu Politika územního rozvoje ČR [8], ve znění Aktualizace č. 1, který je určen zejména pro koordinaci územního rozvoje na celostátní úrovni a pro koordinaci územně plánovací činnosti krajů, mají kraje za povinnost v Zásadách územního rozvoje (ZÚR) vymezit jako územní rezervy plochy pro vodní nádrže uvedené v Generelu [4]. Na základě stavebního zákona [9] s ohledem na ustanovení § 28a odst. 1 zákona o vodách [10], byly v Generelu stanoveny základní zásady využití těchto územních rezerv a stanoveny podmínky jejich využití v územně plánovací dokumentaci. V těchto lokalitách není možné navrhnout záměry na umístění zejména [4]:

- nových staveb technické a dopravní infrastruktury mezinárodního, republikového a jiného nadmístního významu s výjimkou staveb, kde bude prokázáno projektovou dokumentací, že jejich umístění nebo provedení anebo

Obr. 1. Lokality chráněné pro akumulaci povrchových vod podle Generalu (2011)

Fig. 1. Localities suitable for surface water accumulation, according to "General" (2011)

užívání neztíží budoucí využití území dotčené předmětnou stavbou pro akumulaci povrchových vod;

- změny dokončených staveb technické a dopravní infrastruktury mezinárodního, republikového a jiného nadmístního významu s výjimkou staveb, kde bude prokázáno projektovou dokumentací, že jejich umístění nebo provedení anebo užívání neztíží budoucí využití území dotčené předmětnou stavbou pro akumulaci povrchových vod;
- staveb a zařízení pro průmysl, energetiku, zemědělství, těžbu nerostů a dalších staveb, zařízení a činností, které by mohly narušit geologické a morfologické poměry v území předpokládaného profilu přehrady nebo jinak nepříznivě ovlivnit budoucí vodohospodářské využití plochy zátopy vodní nádrže, a to jak samotným rozsahem staveb ve vymezeném území (např. sídelní útvary), velkými plochami pro podnikání s investičně náročnými vedeními technické infrastruktury, tak jejich následným provozem (např. sklady zvláštních a nebezpečných odpadů, odkališť, sklady pohonných hmot).

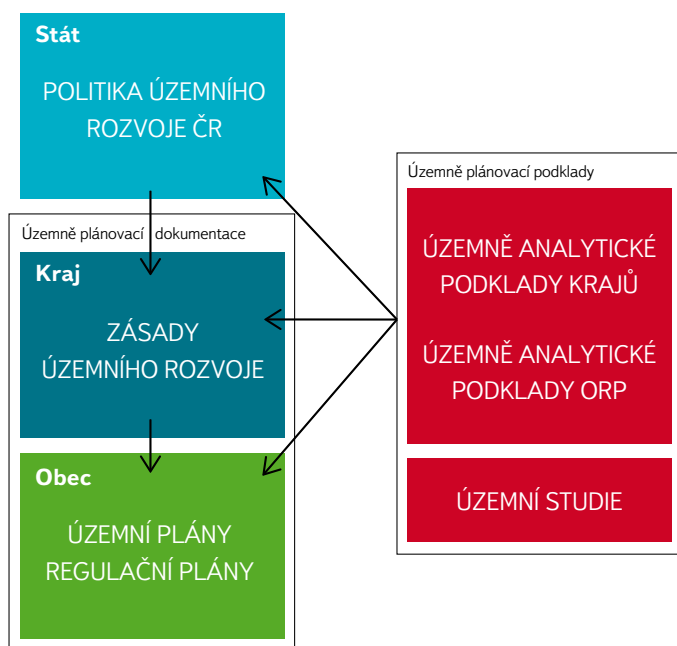
Vymezení územních rezerv pro LAPV v ZÚR se odráží i v dalších nástrojích územního plánování, a to zejména v územních plánech pořizovaných na úrovni obcí. Vazby mezi uvedenými územně plánovacími nástroji jsou přiblíženy ve schématu na obr. 2.

HODNOCENÍ VYBRANÝCH STÁVAJÍCÍCH NÁDRŽÍ

Ve Výzkumném ústavu vodohospodářském T. G. Masaryka, v.v.i., je nyní řešen projekt, který hodnotí sociálně-ekonomické a společenské dopady a dopady na životní prostředí spojené s využitím a ochranou území určených pro budoucí akumulaci povrchových vod. V rámci řešení jsou analyzovány faktory ovlivňující sociální a hospodářský vývoj obcí a obyvatelstva, kterých se přímo dotýká hájení a budoucí využití těchto lokalit. Dále jsou posuzovány kladné i negativní dopady rozhodnutí o další ochraně těchto území nebo o výstavbě, a také míra omezení rozvoje místních komunit tímto nadregionálním rozhodnutím.

Metodika řešení projektu zahrnovala nejprve průzkum a posouzení již postavených nádrží a jejich dopad na místní komunity. Tato analýza poskytla přehled o problémových až kritických místech v chránění lokalit, plánování a projektování velkých nádrží. Pozornost při tomto rozboru byla zaměřena zejména na nádrže Vranov, Šance a Slezská Harta.

Za účelem postihnouti změn ve využití území před a po výstavbě nádrže byl ve spolupráci s VÚKOZ, v.v.i., hodnocen vývoj využití krajiny v různých časových obdobích. Pro sledované lokality byla vytvořena obalová zóna (buffer) tak, aby bylo zachyceno okolí nádrže včetně blízkých zastavěných ploch, ve kterých došlo k významným změnám v důsledku výstavby nádrže.

Obr. 2. Schéma vazeb základních dokumentů v oblasti územního plánování

Fig. 2. Diagram of links of basic documents in the field of spatial planning

Na základě starých topografických map v měřítku 1 : 10 000 nebo 1 : 25 000 a starých základních map 1 : 10 000, vždy časově nejbliže před termínem budování vodního díla, byly zpracovány historické mapy využití krajiny. Pro nejstarší sledovanou nádrž VD Vranov, vybudovanou v letech 1930–1933, byly jako základ použity Digitalizované mapy reambulovaného vojenského mapování v měřítku 1 : 25 000 z roku 1933. V té době však již část nádrže byla do map zakreslena, proto byla plocha zátopy doplněna z nejbližších starších dat, a to z Digitalizovaných map III. vojenského mapování v měřítku 1 : 25 000 (z roku 1876). Vojenské topografické mapy 1 : 10 000 z roku 1962 se staly zdrojem dat pro zpracování využití krajiny VD Šance, která byla vybudovaná v letech 1964–1969, Základní mapy ČR 1 : 10 000 z let 1994–1995 pak zdrojem dat pro lokalitu VD Slezská Harta, vybudovanou v letech 1987–1997.

Tabulka 1. Změna ve využití půdy před a po výstavbě sledovaných vodních děl

Table 1. The land use change, status before and after construction of the water reservoir

Třída a název	Vranov			Slezská Harta			Šance		
	1933 (1876)	2012	rozdíl	1995	2012	rozdíl	1962	2012	rozdíl
1 orná půda	34,38	26,63	-7,74	46,41	10,81	-35,61	2,61	0,11	-2,51
2 trvalý travní porost	5,84	3,08	-2,75	18,92	42,80	23,88	13,31	6,51	-6,79
3 sad a zahrada	0,02	0,12	0,10	–	0,03	0,03	0,06	–	-0,06
4 vinice a chmelnice	–	0,02	0,02	–	–	–	–	–	–
5 les	55,19	54,86	-0,34	29,17	31,19	2,02	81,64	84,28	2,64
6 vodní plocha	1,91	8,42	6,51	1,00	10,09	9,08	0,86	7,21	6,36
7 souvislá zástavba	2,44	3,05	0,61	3,65	4,13	0,47	0,80	0,87	0,07
8 rekreační plocha	–	3,57	3,57	0,23	0,19	-0,05	0,31	0,97	0,65
9 roztroušená zástavba	0,18	0,09	-0,09	0,10	0,04	-0,06	0,39	0,02	-0,37
0 ostatní	0,04	0,16	0,12	0,51	0,73	0,22	0,02	0,03	0,00

Aktuální mapa využití krajiny byla vytvořena nad současnými základními mapami 1 : 10 000 z mapového serveru ČÚZK. Celkem bylo vymezeno 10 kategorií (tříd) využití krajiny: 1 – orná půda, 2 – trvalý travní porost, 3 – sad a zahrada, 4 – vinice a chmelnice, 5 – les, 6 – vodní plocha, 7 – souvislá zástavba, 8 – rekreační plocha, 9 – roztroušená zástavba, 0 – ostatní.

Změny ve využití krajiny byly stanoveny na základě provedené prostorové analýzy s využitím nástrojů GIS. Zjištěné výsledky dokumentuje *tabulka 1*.

Nejvýznamnější změna ve využití půdy mezi dobou před výstavbou nádrže a v současnosti byla zaznamenána u VD Slezská Harta, kdy ubylo 35,6 % orné půdy, většinou se jednalo o změnu v trvalý travní porost, jak je patrné z *obr. 3 a 4*.

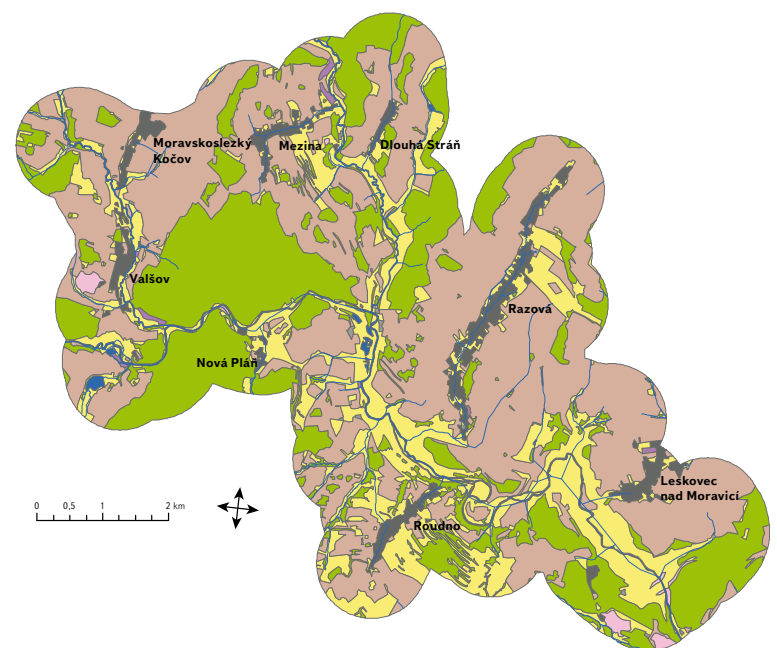
Součástí této fáze projektu bylo rovněž dotazníkové šetření prováděné Fakultou sociálních studií MU v Brně [11]. Toto šetření, realizované pomocí kvantitativně-kvalitativních metod na reprezentativním vzorku domácností v lokalitách dotčených výstavbou, poskytlo unikátní data týkající se názorů, postojů a zkušeností veřejnosti s výstavbou velkých vodních děl. Díky nim mohla být formulována některá doporučení, která by měla minimalizovat socio-ekonomická rizika spojená s přípravou i realizací takovýchto staveb.

Z Databáze demografických údajů za obce ČR Českého statistického úřadu [12] byla získána základní statistická data. Graf na *obr. 5* dokumentuje vývoj migračního přírůstku v oblasti VD Slezská Harta, kde je patrná změna v počtu obyvatel v důsledku zaplavení části obcí v době výstavby nádrže a vývoj tohoto osídlení v následujících letech.

Výsledky šetření u stávajících nádrží

Projednávání žádné ze sledovaných nádrží neprobíhalo v nových společenských podmínkách, tzn. po roce 1989. U nejnovější z nádrží – Slezské Harty, byly získány nejcennější poznatky, využitelné pro budoucí činnost ve státní správě a územním plánování.

Ukazuje se, že do budoucna bude potřebná větší komunikace s veřejností v širším území, dotčeným ochranou lokality a výstavbou nádrže. V místních komunitách dlouho přetrvávají subjektivní pocity křivdy i negativní nálady z nedodržení slibů o kompenzačních opatřeních (zejména Slezská Harta). Tyto postoje se přenášejí i do další generace a i v případech, kdy se lidé zcela odstěhují z obcí postižených výstavbou (Šance). Lze však dokladovat, že se

orná půda trvalý travní porost les vodní plocha souvislá zástavba rekreační plocha rozptýlená zástavba ostatní plocha

Obr. 3. Využití krajiny před výstavbou nádrže v lokalitě Slezská Harta
Fig. 3. Land use before the construction of reservoir in the area of Slezska Harta

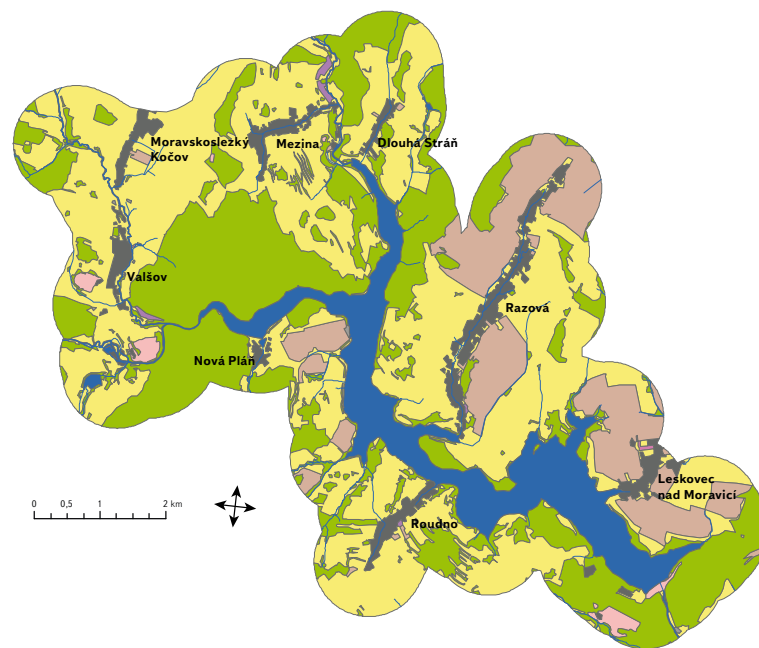
objektivně zhoršily podmínky pro běžný život v dotčených obcích, jedná se zejména o zhoršenou dopravní obslužnost, přerušení historických komunikačních koridorů a v návaznosti na to zhoršení dostupnosti zdravotní péče, dojíždění do zaměstnání apod. V případě Slezské Harty jsou tyto dopady, vyvolané výstavbou, řešeny až nyní územní studií [13].

Lze předpokládat, že tyto negativní zkušenosti místních lidí se promítly i do postojů veřejnosti při záměru výstavby nádrže Nové Heřmínovy a při ochraně dalších území určených pro případnou budoucí výstavbu. Vzniká otázka, jakým legislativním nástrojem lze zajistit splnění všech plánovaných doprovodných a kompenzačních opatření, aby nebyly jen na úrovni politických slibů a nedocházelo k jejich následnému škrtnutí z projektu z důvodů nedostatku finančních prostředků, což je častá obava místních obyvatel.

ŠETŘENÍ V LOKALITÁCH VHODNÝCH PRO AKUMULACI POVRCHOVÝCH VOD (LAPV)

V rámci dalšího řešení projektu byly zkoumány a posuzovány socioekonomické a demografické údaje a vztahy, včetně názorů a postojů laické veřejnosti ve vztahu k LAPV. Tyto údaje byly porovnávány na druhé straně s objektivními technickými údaji o území, jeho ochraně a stávajícím i budoucím využitím. Do výzkumu byly také zahrnuty prokázané i předpokládané dopady na životní prostředí.

Kromě objektivních i subjektivně vnímaných potíží místních obyvatel vstupují do jednání nadregionální nevládní organizace, případně i oficiální odbory ochrany přírody. Názor části těchto profesních ekologů i části veřejnosti je, že výstavba velkých nádrží je zbytečná a že všechny požadované funkce lze zajistit jinými, méně viditelnými zásahy v krajině. Zkušenost však ukazuje a hydrologické výpočty dokládají, že protierozní opatření, dobře provedená pozemková úprava, výstavba a obnovování rybníků a mokřadů jsou důležité a nenahraditelné i v povodích výhledových LAPV. Samy o sobě však tato opatření v případě postupujícího sucha nebudou dostačující.

orná půda trvalý travní porost les vodní plocha souvislá zástavba rekreační plocha rozptýlená zástavba ostatní plocha

Obr. 4. Současné využití krajiny v lokalitě Slezská Harta
Fig. 4. Current land use in the area of Slezska Harta

Situace na toku Jevišovka, LAPV Plaveč

Významnější pozornost byla věnována toku Jevišovka a lokalitě Plaveč, která byla při řešení projektu vybrána jako pilotní území. Povodí této řeky není velké – 779 km², avšak rozkolísanost průtoků je značná (tabulka 2).

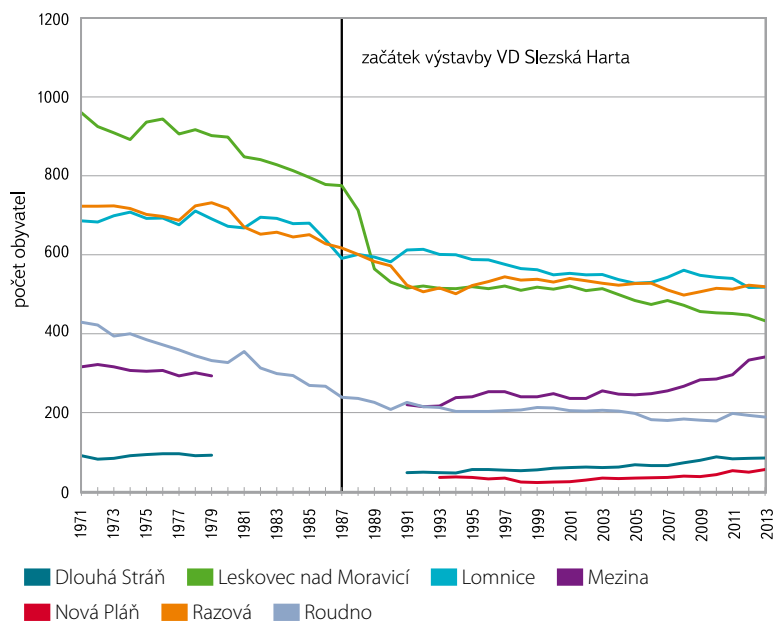
To již v minulosti vedlo postupně k výstavbě dvou nádrží, a to nádrže Jevišovice v roce 1896 (nejstarší přehrada na Moravě) se zásobním objemem 0,131 mil. m³ a nádrže Výrovice v roce 1983 se zásobním objemem 2,984 mil. m³ [15]. Přes tato opatření přetrvávají problémy jak s povodňovými stavy, tak zejména s nízkými stavy v období sucha, jak je patrné z obr. 6. V letošním suchém roce 2015 byl přítok do nádrže Jevišovice po dlouhé období téměř neměřitelný (oficiálně 2 l.s⁻¹), zatímco z nádrže odtékal požadovaný minimální průtok 20 l.s⁻¹.

Na této řece je chráněna další výhledová lokalita Plaveč, která by zvětšila celkový zásobní i retenční prostor. Při její případné realizaci by se jednalo o hledání kompromisu mezi různými variantami. V současné době je hájena varianta s menším rozsahem nádrže (celkový potenciální objem až 8,2 mil. m³) [4], ovšem také s menším účinkem na ovladatelnost průtoků.

Také v případě této nádrže by se její přínos neprojevil v místě výstavby, ale zejména na dolním toku, kde by Jevišovka poskytovala v obdobích sucha více vody pro závlahy a dostatek technologické vody pro cukrovar v Hrušovanech nad Jevišovkou.

Dotazníkové šetření v obcích dotčených LAPV

V rámci řešeného projektu bylo provedeno dotazníkové šetření mezi starosty všech obcí, do jejichž katastru zasahuje některá z 65 lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod. Dotazníkové šetření proběhlo formou e-mailu s příloženým elektronickým dotazníkem (obr. 7). Ten byl odeslán na oficiální e-mailové adresy obcí. Vyplněné dotazníky jsou k dispozici na pracovišti řešitelů a budou dále zpracovány v rámci řešení.

Obr. 5. Vývoj počtu obyvatel v obcích zasažených stavbou VD Slezská Harta (rok 1987 – začátek výstavby)

Fig. 5. Number of inhabitants in the municipalities affected by the construction of reservoirs (the year 1987 – start of construction)

Z celkového počtu 205 oslovených starostů odpovědělo 84 (úspěšnost 41 %). Dotazník byl ve valné většině vyplněn přímo starostou dané obce (89 %), ve zbylých případech místostarostou nebo vedoucím některého odboru dané obce. Podrobnost odpovědí byla velmi různorodá, od podrobného rozepsání postojů obce po vyjádření, že nemohou posoudit. Z výsledků vyplývá, že dostatečně informováno o problematice LAPV je 30 % obcí, 48 % pociťuje nedostatek informací k této problematice a 12 % dokonce nevědělo, že jejich katastrální území je dotčeno záměrem LAPV.

Na otázku „Jaký je postoj obce k záměru LAPV?“ uvedlo 37 % respondentů, že kladný, a 20 %, že záporný, zbyvajících reakce nebyly jednoznačné. Zajímavá je rovněž existence vymezení LAPV v územních plánech obcí. Z 84 sledovaných obcí má územní plán 89 %. Podle vedení obcí je LAPV vymezena v územních plánech 38 % obcí. Dalších 8 % připravuje takový územní plán, kde bude LAPV zanesena. Pozemkové úpravy, které zasahují do LAPV, byly projektovány pouze v 6 % obcí, ani tady však s případnou budoucí nádrží při řešení nebylo uvažováno, žádná z pozemkových úprav se záměrem LAPV nepočítá.

Obr. 6. Dolní tok Jevišovky u obce Jevišovka, povodeň v roce 2006 a nízké průtoky v roce 2015

Fig. 6. The lower course of the Jevišovka river by Jevišovka village, flood in 2006 and low water flow in 2015

VÝSLEDKY A DISKUSE

Z provedených rozborů a výzkumů vyplývá, že postoje obcí a veřejnosti nejsou již jednoznačně negativní k záměrům ochrany lokalit a budoucí výstavby nových nádrží. Přispělo k tomu pravděpodobně i probíhající období sucha. Dotčené obce se o problematiku většinou aktivně zajímají a v případě, že jim to bude umožněno, budou aktivní i při hledání řešení dílčích problémů spojených s ochranou LAPV. Přetrvává pocit, že užitek z výstavby je jinde než v dotčených obcích a že by tyto obce měly mít určité kompenzace již v době hájení a také záruky, že v případě realizace stavby nebudou jejich zájmy opomíjeny.

Obecně se soudí, že ze strany úřadů a investorů nebude problém s náhradou za ztracené obytné budovy. Již nyní se však projevují individuální námitky proti záměrům výstavby nádrží, další se dají předpokládat i do budoucna. V případě realizace výstavby nádrže se tedy nabízejí otázky např. jak nahradit individuální

Tabulka 2. Hydrologická data z profilů na řece Jevišovce [14]

Table 2. Hydrological data from profiles on the Jevišovka river [14]

Profil	Plocha povodí [km ²]	Qa [m ³ .s ⁻¹]	m – denní průtoky [m ³ .s ⁻¹]							N-leté průtoky [m ³ .s ⁻¹]						
			30	90	180	270	330	355	364	1	2	5	10	20	50	100
VD Jevišovice	140,72	0,26	0,63	0,27	0,13	0,07	0,03	0,01	0,01	4	7	12,5	17,5	24	34	43
VD Výrovce	383,12	0,57	1,5	0,65	0,35	0,15	0,07	0,02	0,01	6	13	21,5	29,5	38,5	52,5	65
LG Hrušovany nad Jevišovkou	770,13	1,03	2,23	1,01	0,53	0,28	0,14	0,05	0,01	6,5	11,5	21	30	42	60,5	78,5

DOTAZNÍK - VYMEZENÍ ÚZEMNÍCH REZERV PRO LAPV (lokality pro akumulaci povrchových vod)	
Název obce:	<input type="text"/>
Vyplní (jméno, funkce):	<input type="text"/>
Víte, že katastrální území obce je dotčeno záměrem LAPV?	<input type="text"/>
Je obec dostatečně informována o této problematice?	<input type="text"/>
Jaký je postoj obce k záměru LAPV?	<input type="text"/>
Jaká pozitiva vidíte v případě výstavby nádrže (i v širším kontextu)?	<input type="text"/>
Jaká negativa vidíte v případě výstavby nádrže (i v širším kontextu)?	<input type="text"/>
Je LAPV vymezena v územním plánu obce, pokud ÚP existuje?	<input type="text"/>
Byly v obci projektovány pozemkové úpravy? Pokud ano, je v nich vymezeno LAPV?	<input type="text"/>
Pocítujete omezení v možném rozvoji obce v souvislosti s touto územní rezervou? Pokud ano, jaká?	<input type="text"/>
Byla by případnou výstavbou nádrže významně narušena dopravní obslužnost, propustnost krajiny apod.? Pokud ano, jak konkrétně.	<input type="text"/>
pozn. LAPV - lokalita pro akumulaci povrchových vod	

Obr. 7. Dotazník určený zástupcům obcí dotčených vymezením LAPV
Fig. 7. Questionnaire addressed to the mayors of municipalities affected by LASW delimitation

i komerční rekreaci vázanou na prostředí vodního toku (např. Čučice nebo Horní Lomná, obr. 8) nebo jak kompenzovat ztrátu živnosti vázanou na vodní tok – malá vodní elektrárna, mlýn (např. Plaveč, Podolí), rybářské rekreační zařízení se pruhovými rybníčky (např. Rajnochovice, Juhyně) apod.

Předložený článek se orientuje zejména na postoje a problémy jednotlivých obyvatel a celých místních komunit, avšak v řešeném projektu byly v hájených lokalitách sledovány i zájmy jiných resortů. Z řešení vyplynulo, že v dokumentaci LAPV by byla potřebná podrobnější inventarizace památek i drobného kulturního dědictví. Podobná je situace s ochranou přírody. V pasportech v rámci Generelu jsou zaznamenány výskytů chráněných rostlin a živočichů, bylo by však potřebné provést inventarizační průzkumy a posouzení i z pohledu jedinečnosti a dalšího časového výhledu.

ZÁVĚR

Nové poznatky a výsledky řešení projektu se promítají do návrhu metodiky zaměřené na přípravu podkladů k územnímu plánování a využívání území v lokalitách chráněných pro akumulaci povrchových vod. Tato navrhovaná metodika je jedním z výstupů projektu a je připravována pro Ministerstvo pro místní rozvoj a pro státní správu v oblasti územního plánování. Ukazuje se, že zařazení LAPV do ZÚR formou územní rezervy byl dobrý vstupní krok, avšak pro úspěšný rozvoj dotčených území je potřeba tyto lokality v rámci územního plánování podrobněji rozpracovat. Podklady připravené podle metodiky umožní zapracování návrhů LAPV do celé struktury územně plánovacích podkladů (územně analytické podklady, územní studie), do aktualizace strategického dokumentu Politika územního rozvoje ČR, do územně plánovací dokumentace různých stupňů (zásady územního rozvoje, územní plány) a napomohou optimalizovat řešení těchto lokalit při odborném rozhodování orgánů na dotčených úrovních řízení.

Dotazení celého procesu územního plánování až k územním plánům jednotlivých dotčených obcí při respektování potřeb ochrany LAPV umožní plynulý rozvoj těchto obcí včetně jejich oprávněných požadavků na podporu z regionu. Současně bude rozvoj probíhat tak, aby nedošlo k poškození a znehodnocení území z pohledu účelu, pro který je hájeno.

Poděkování

Tento příspěvek vznikl v rámci projektu TD020084 *Analýzy a hodnocení sociálně-ekonomických dopadů na rozvoj společnosti v územích chráněných pro akumulaci povrchových vod, který je řešen s finanční podporou Technologické agentury České republiky v rámci programu OMEGA.*

Literatura

- [1] MZE. Příprava realizace opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody, 2015 [online, cit. 2015-10-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/file/417667/_3_material_VLADA.pdf>
- [2] Kožlín, R. aj. Možnosti zmírnění dopadů změny klimatu využitím území chráněných pro akumulaci povrchových vod. VTEI, roč. 57, 2015, č. 4–5, s. 11–17, ISSN 0322-8916.
- [3] Usnesení vlády České republiky č. 251 ze dne 16. dubna 2014 k zabezpečení finančních prostředků na přípravu a dílčí realizaci opatření ke snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy s využitím přírodních blízkých opatření.
- [4] MZe a MŽP. Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základní zásady využití těchto území. Praha: MZe a MŽP, 2011, 153 s.
- [5] SVP. Směrný vodohospodářský plán ČSR. Vodní nádrže. Publikace SVP č. 34, 1988, Ministerstvo lesního a vodního hospodářství a dřevozpracujícího průmyslu ČSR, Praha.
- [6] Usnesení vlády České republiky č. 620 ze dne 29. července 2015, k přípravě realizace opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody.
- [7] ES. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice o vodě).
- [8] MMR. Politika územního rozvoje ČR, ve znění Aktualizace č. 1, MMR, 2015 [cit. 2015-09-20]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/e7ff2b3b-b634-425f-8fa5-6699b8d2f755/2015_VI_8_cistopis_apur_1.pdf?text=.pdf>
- [9] Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).
- [10] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změnách některých zákonů (vodní zákon).
- [11] Kala, L. a T. Chabada. Analýzy a hodnocení sociálně ekonomických dopadů na rozvoj společnosti v územích chráněných pro akumulaci povrchových vod. Syntéza výsledků. MU FSS Brno, 2015, 14 s.
- [12] ČSÚ. Databáze demografických údajů za obce ČR, 2015 [online, cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>>
- [13] Povodí Odry, s. p. Územní studie využitelnosti vodní plochy a břehových pozemků vodní nádrže Slezská Harta. Sweco Hydroprojekt a.s., Praha, 2014, s. 249.
- [14] Povodí Moravy, s.p. Plán oblasti povodí Dyje, 2009 [online, cit. 2015-08-20]. Dostupné z: <http://www.pmo.cz/pop/2009/Dyje/end/a-popis/a-2.html#a_2_>
- [15] Povodí Moravy, s.p. Vodní díla, 2015 [online, cit. 2015-08-16]. Dostupné z: <<http://www.pmo.cz/cz/uzitecne/vodni-dila/>>

Obr. 8. Moravskoslezské Beskydy, údolí LAPV Horní Lomná
Fig. 8. Moravskoslezské Beskydy Mountains, LAPV Valley Horní Lomná

Autoři

Ing. Milena Forejtníková

✉ milena_forejtnikova@vuv.cz

Mgr. Jana Ošlejšková

✉ jana_oslejskova@vuv.cz

Tomáš Morávek

✉ tomas_moravek@vuv.cz

Výzkumný ústav vodohospodářský TGM, v.v.i., pobočka Brno

Příspěvek prošel lektorským řízením.

DROUGHT MANAGEMENT AND WATER RESERVOIRS CONSTRUCTION IN THE CONTEXT OF SPATIAL PLANNING

FOREJTNIKOVA, M.; OSLEJSKOVA, J.; MORAVEK, T.

TGM Water Research Institute, p.r.i., Brno branch

Key words: water reservoir – water planning – spatial planning – drought – the impacts of climate change – questionnaire survey

In the Czech Republic long-term protection of localities suitable for surface water storage (LASW) is done. Currently the number of them is 65; in the near future this list will be updated. The protection of these areas, however, has impacts on social and economic development of communities, local people and on the landscape itself, too. Sociological survey was carried out around several existing reservoirs, field survey and questionnaire survey in municipalities affected by the territorial reserve LASW was also done. On the basis of these surveys methodology has been worked up, which is focused on preparing documents for spatial planning and future land use in these areas. This methodology includes also the principles that should be followed to avoid irreparable damage and impairment of the territory from the view of its intended protection.